DELINCVENȚA JUVENILĂ: UNELE ABORDĂRI PEDAGOGICE, PSIHOLOGICE ȘI PSIHOSOCIALE

JUVENILE DELINQUENCY: SOME PEDAGOGICAL APPROACHES, PSYCHOLOGICAL AND PSYCHOSOCIAL

Ioana Corina GEORGESCU (BUNEA), ORCID: 0000-0001-8073-8344
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 37.013:343.224.1
e-mail:_corina_b75@yahoo.com

Introducere. Primele încercări de a sistematiza și explica în corelație factorii criminogeni s-au conturat încă din teza de doctorat a reputatului profesor canadian Denis Szabo. Datele criminologiei sociologice desprinse de profesorul Szabo ajung, în opinia lui Pinatel, nu numai să confirme, dar și să clarifice într-o lumină nouă rezultatele obținute de criminologia clinică, mai ales în ceea ce privește relațiile dintre maladiile mentale, alcoolism, analfabetism, sărăcie, pe de o parte, și criminalitate, de altă parte. Deoarece fenomenul delincvenței juvenile are o multitudine de condiționări și determinări cauzale, în cadrul diferitelor sale abordări intervin și se conjugă multiple definiții și explicații, aparținând mai multor discipline științifice, fiecare încercând să realizeze o anumită perspectivă teoretică [4].

Personalitatea delincventului juvenil: la confluenţa factorilor psihologici şi psihosociali

Adevărata lege este înţelepciunea conformă cu natura prezentă în toţi oamenii, consecventă, eternă, care ne cheamă la datorie şi ne dă porunci înterzicându-ne să comitem fraude şi îndepărtându-ne astfel de ele, afirma Cicero.

Comportamentul omului este determinat de modul de manifestare a personalităţii fiecărui individ, caracterizat de o atitudine dinamică, acordând acestuia un anumit loc în cadrul relaţiilor sociale în funcţie de exigenţa cu care răspunde cerinţelor sociale, de poziţia abordată în raportul social, criteriul social-psihologic impunând consideraţii referitoare la valoarea şi sensul acţiunilor individuale, la cauzele finale şi formale, acestea modificându-se mai repede decât criteriul biologic şi mai încet decât condiţiile social-economice. Structura şi conformaţia anatomică, un anumit tip de metabolism, particularităţile organelor de simţ şi ale sistemului nervos reprezintă însuşirile native şi sunt diferenţiate de la individ la individ, răspunzând unor trebuinţe subiacente, a căror sursă este mediul social.

Prin intermediul procesului instructiv-educativ, societatea determină un anumit ideal de personalitate cu funcţii primordiale, care va urmări însuşirea unor cunoştinţe, anumitor aptitudini, interese motivate, opiniile individului fiind necesare atât pentru existenţa acestuia, cât şi pentru viaţa socială. Cu toate că societatea, prin regulile create, impune anularea individualităţii, dinamica personalităţii conferă existenţei profiluri indi-

viduale în diferite stadii ale dezvoltării acesteia, dar şi posibilitatea realizării unei sinteze comportamentale între realităţile distincte individ-societate cel mai nobil element din conţinutul proceselor psihice constituindu-l atitudinea individului, ca fiinţă socială, faţă de fenomenele vieţii sociale [1, p.39-40].

Personalitatea delincventului minor: concept şi aspecte psihologice, sociale şi biopsihice

Ţinând cont de anumite legităţi ale dezvoltării personalităţii, se poate menţiona că tulburările de comportament, inclusiv la vârsta minoră, ţin de o structură deosebită de personalitate, care reprezintă aspecte psihologice şi psihosociale determinate de o dezvoltare deficitară şi determinând insuficienţe de adaptare socială. Distingem în personalitatea delincventului juvenil un şir de formaţiuni psihologice care denotă tulburări comportamentale: interese şi aptitudini, individualităţi tipologice temperamentale, individualităţi tipologice de caracter [3, p.192].

Interese şi aptitudini ale delincventului minor. Există două elemente diferite care condiţionează comportamentul personalităţii în sfera responsabilităţilor umane: pe de o parte, tendinţa generală constantă a individului de a dobândi anumite valori, cunoştinţe, de a înţelege unele fenomene, iar pe de altă parte de a practica anumite activităţi, tendinţe care definesc interesele individului minor. Ele sunt reprezentate de activităţile reflexe de orientare a organismului spre activităţile practice, dar şi spre o adaptare cognitivă. Interesele delincventului minor domină psihologia delincvenţei juvenile, reglând mecanismele de organizare, de adaptare, de conservare a tendinţelor delincvenţiale, ele distrugând celelalte interese, fiecare prezentând trăsături generale, specifice fiecărui delincvent minor, cu toate că în comportamentul acestuia este determinată o instabilitate emoţională şi acţională, aceasta acordând, totuşi, un sens precis intereselor delincvenţiale, individul se preocupă de menţinerea relaţiei cu mediul natural, de dobândirea cunoştinţelor necesare stabilirii sau abordării interesului delincvenţial. Posibilitatea de a răspunde pentru consecinţe, pentru ordonarea şi sistematizarea acţiunilor într-un comportament distinctiv se asociază direct cu capacitatea minorului de a-şi coordona activitatea prin adoptarea unui grad mare de stabilitate [2, p.85].

Delincvența juvenilă: probleme actuale și căi de soluționare

Experienţa agresivă este determinată de repetarea actelor agresive întrun mod preferenţial, selectiv şi eficient, iar interesul pentru cunoaşterea faptelor ce urmează a fi efectuate este condiţionat de modul în care delincventul deţine mijloace tehnice adecvate şi cunoaşte utilitatea practică a acestora, de înzestrarea sa genetică, de calitatea informaţiilor provenite din mediul ambiant. În cadrul general al cercetării comportamentului delincventului minor, se va explica rolul mecanismelor şi dispoziţiilor înnăscute, pentru a identifica originalitatea în realizarea acţiunii, formele comportamentale preferate de individul minor, structura comportamentului delincvenţial fiind rezultatul activităţii sociale a individului. Identificarea unor variabile comportamente sporadice, independente, care întregesc concepţia delincvenţial-fundamentală a individului şi organizarea

dominaţiei acesteia asupra celorlalte concepţii şi atitudini, constituie analiza funcţională a comportării delincventului minor [2].

Aptitudinile delincventului minor. Toate reprezentările ce caracterizează anumite însuşiri, motive dominante ale personalităţii duc la însuşirea anumitor activităţi de cunoaştere specifică, reprezintă un proces complex de învăţare din experienţă, fiind rezultatul direct al efectului modelator-reformator al mediului ambiant, sugerează existenţa acestor aptitudini care au o pregnantă condiţionare în înzestrarea generală, socială şi culturală, reprezentând premise pentru apariţia talentului, forma cea mai înaltă de dezvoltare a aptitudinii. Ritmul dezvoltării unor aptitudini delincvenţiale este influenţat de mediu, care modifică direcţia exercitării actelor criminogene şi etapele de formare a intereselor delincvenţiale. Totodată, aptitudinile delincventului sunt rezultatul facultăţii de cunoaştere individuală, precum şi al regulilor sociale de constituire şi dezvoltare a mediului ambiant, fiind dat de concepţia dominantă a actului criminogen. Perseverenţa şi capacitatea specifică de a învăţa din experienţa mediului, de cultivare a intereselor în direcţia atitudinilor criminogene care depind de ambianţa socială asimilată şi organizată după un program delincvenţial, sunt fundamentate pe dezvoltarea aptitudinilor. Formele diferite de ierarhizare a însuşirilor individuale sunt întărite prin rezultatele lor adaptate la procesul de integrare în diferite forme de acţiuni agresive şi se regăsesc în structura psihică a fiecărui delincvent.

Refernțe:

1. ROTARU, O. *Criminalitatea minorilor*. Chişinău: Symposia Professorum, 1999.
2. ROTARU, O. *Personalitatea delincvenţială juvenilă ca teorie generală*. ULIM. Chişinău: Symposia Professorum, 2001.
3. ROTARU, O. *Rolul factorilor psihici în etiologia criminal*. MAI, Academia „Ştefan cel Mare”. Chişinău, 2005.
4. Volumul colectiv *Știință și Codificare în România*. Comunicări prezentate la Sesiunea științifică a Institutului de Cercetări Juridice. București: Universul juridic, 2012. 690 p.